

EURÓPSKA ÚNIA

Európsky fond regionálneho rozvoja

Odporúčania pre zvýšenie efektívnosti implementácie EŠIF v programovom období 2014 – 2020

Spracoval Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti, na základe vstupov prijímateľov podpory z EŠIF z radov MNO a zamestnancov inštitúcií systému riadenia implementácie EŠIF

Jún 2020

Zodpovední autori: Danica Hullová, Lucia Masárová, Miroslav Mojžiš, Ingrid Vacháľková

KONTEXT

Pre rast Slovenska sú kľúčové viaceré oblasti: kvalita verejnej správy; vzdelávanie, veda, výskum, inovácie; vyrovnávanie regionálnych rozdielov; kvalita životného prostredia a zároveň musí čeliť ďalším výzvam ako je starnutie populácie, klimatická zmena, či digitálna transformácia.

Tieto oblasti potvrdila aj Správa o Slovenku 2020. Aktuálne programové obdobie (2014 – 2020) ponúka prostredníctvom operačných programov možnosti na rozvoj. Samotné opatrenia a riešenia bohužiaľ negarantujú dosiahnutie zmeny a rastu.

Aktuálne, napriek mnohým identifikovaným problémom v programovom období 2014 – 2020, je miera čerpania finančných prostriedkov z EŠIF na Slovensku veľmi nízka.

Dôvodom je implementačný mechanizmus EŠIF na Slovensku. Bez jeho zmeny nie je možné rýchlo a efektívne využívať zdroje EÚ na riešenie problémov.

Súčasný implementačný mechanizmus sa stáva bariérou pre efektívnu implementáciu projektov. Rastie nedôvera prijímateľov voči EŠIF a ponúkané témy, prijímatelia majú vážne problémy s cash-flow, u niektorých vznikajú existenčné problémy, pretrvávajú obavy a strach prijímateľov pri implementácii projektov, výsledková orientácia pri implementácii projektov je formálna.

Na základe analýz – okrúhle stoly, dotazníky prijímateľov a poskytovateľov, stanoviská expertov – prostredie na implementáciu projektov EŠIF na Slovensku nie je dostatočne efektívne.

Dlhodobu medzi základné problémy implementácie projektov patrí:

- zvýšená náročnosť na administráciu,
- nízka miera zavádzania zjednodušení,
- zdĺhavé procesy VO, ktoré ohrozujú čerpanie EU fondov,
- zdĺhavé procesy kontroly žiadostí o platby,
- časté nedodržovanie lehôt zo strany RO/SO pri kontrole a zúčtovaní žiadostí o platbu,
- veľa úrovní kontrol a žiadna garancia nemennosti rozhodnutí (rôzne názory, zistenia),
- nízka miera flexibility a možnosti úprav projektov počas implementácie.

Na ďalších stranách uvádzame odporúčania, ktoré by bolo vhodné čo najrýchlejšie zaviesť do implementácie EŠIF, s cieľom zvýšenia efektívnosti procesov implementácie EŠIF ešte v aktuálnom programovom období 2014 – 2020.

OPATRENIE: Zvýšenie miery koordinácie pri implementácii EŠIF

Zdôvodnenie opatrenia: Na základe našich doterajších zistení je zrejmé, že viacero problémov súvisiacich s implementáciou projektov, zdĺhavé kontroly ŽoP, pomalé zavádzanie zjednodušení, časté auditné zistenia a pod. súvisia s nedostatočnou koordináciou, komunikáciou a vzájomnou akceptáciou kľúčových aktérov.

Efektívna práca koordinačných skupín na prípravu a implementáciu EŠIF

- zvýšiť efektívnosť práce koordinačných skupín:
  - minimalizovať formálnosť koordinačných skupín a posilniť prvok neformálnosti v práci skupín,
  - posilniť sieťovanie expertov v danej oblasti,
  - podporovať zapojenie odborníkov z praxe v koordinačnej skupine,
- konsenzom prijímať rozhodnutia akceptované všetkými aktérmi zapojenými do implementácie a prípravy EŠIF (dbať na spoluprácu a dosiahnutie spoločného výsledku).

Zavedenie otvorenejšej komunikácie medzi kľúčovými aktérmi

- potreba väčšej prehľadnosti informácií o problémoch žiadateľov, prijímateľov a RO z implementačnej praxe,
- koordináciu výmeny informácií nastaviť tak, aby nedošlo k spomaleniu informačných tokov (preferovaná frekvencia výmeny informácií medzi rezortami je štvrťročne, prípade podľa potreby),
- posilniť starostlivosť a komunikáciu so žiadateľmi a prijímateľmi:
  - schopnosť flexibilne reagovať na problémy žiadateľov a prijímateľov na základe individuálneho prístupu zo strany RO,
  - budovať dôveru medzi prijímateľom a RO poznaním reálneho prostredia implementácie projektu.

OPATRENIE: Zvýšenie efektívnosti implementácie EŠIF

Zdôvodnenie opatrenia: Navrhované opatrenie by mohlo prispieť k vytvoreniu podmienok pre efektívnejšie fungovanie procesov smerom do vnútra systému, ako aj navonok, napr. vytvorením motivujúcich podmienok pre zamestnancov RO, zlepšeniu manažmentu RO, ale ja vytvoreniu podmienok pre zavedenie ďalších zjednodušení pravidiel ktoré budú akceptované všetkými subjektami a kľúčovými aktérmi a pod.

Zavedenie výsledkovej orientácie pri implementácii EŠIF

- zapojiť analytické jednotky do tvorby procesu výsledkovej orientácie (napr. útvár hodnoty za peniaze),
- vykonať revíziu metodík výsledkovej orientácie a posúdiť aplikovateľnosť pravidiel EŠIF v gescii analytických jednotiek,
- vytvoriť systém zameraný na sledovanie a hodnotenie výstupov, výsledkov a dopadov.

Zavedenie zjednodušených pravidiel pri implementácii EŠIF

- zjednodušiť, sprehľadniť a ustáliť riadiacu dokumentáciu:
  - mať jasnejšie pravidlá na národnej úrovni z pohľadu RO,
  - vyžadovať len kľúčové informácie v štruktúrovanej podobe, jednoznačné pravidlá a malý počet zmien pravidiel,
  - aplikovať zjednodušené formy vykazovania výdavkov (paušálne preplácanie jednotlivých nákladov, paušálne sadzby - odklon od faktúr, jednotkové ceny a pod.),

- využívať zjednodušené formuláre sumarizačných hárkov,
- využívať jednotný formulár pracovného výkazu pri všetkých fondoch,
- zverejniť vzory vyplnených všetkých dokumentov / formulárov zo strany RO pre prijímateľov,
- minimalizovať stereotyp uplatňovania nastavených pravidiel,
- zaviesť zjednodušenia podporujúce výsledkovú orientáciu (flexibilný rozpočet, zavedenie paušálnej sadzby a pod.).

OPATRENIE: Zlepšenie vzdelávacieho a informačného mechanizmu pre implementáciu EŠIF

Zdôvodnenie opatrenia: Potreba pružného a efektívneho vzdelávania a dobrého informovania je preukázateľná na strane poskytovateľov i prijímateľov EŠIF. Na základe našich doterajších zistení by navrhované opatrenie malo pomôcť zaviesť efektívnejšie vzdelávanie, najmä pre nových zamestnancov RO/SO; posilniť kapacity na strane prijímateľov a poskytnúť jednoznačné a zrozumiteľné informácie pre prijímateľov.

Efektívnejšie vzdelávanie pre zamestnancov riadiacich orgánov a prijímateľov

- podporovať vzdelávanie na všetkých úrovniach a u všetkých aktérov EŠIF,
- zlepšiť vzdelávanie v oblasti kvality (kvantitatívny proces je dostatočný),
- vytvoriť priestor na výmenu skúsenosti medzi účastníkmi a zabezpečiť vzdelávanie prezenčnou formou sústrediť vzdelávanie na oblasť projektového riadenia, finančného riadenia (oprávnenosť výdavkov, VO), príslušnú legislatívu, špecifik pravidiel implementácie jednotlivých OP,
- posilniť kapacity žiadateľov a prijímateľov v regiónoch (školeniami, IPC).

Zrozumiteľné a jednoznačné informácie pre prijímateľov

- využívanie nástrojov na zlepšenie komunikácie:
  - na informovanie uprednostňovať ITMS, priamy kontakt RO – prijímateľ, ciele maily, sumár zmien,
  - obmedziť využívanie tlače, reklamy,
  - zabezpečiť aktívnu komunikáciu zmien webových zverejnení,
- minimalizovať nezrozumiteľnosť a nejednoznačnosť príručiek a metodických materiálov:
  - vytvorenie prehľadnejšej štruktúry príručiek (napr. podľa pozície v projektovom tíme),
  - vytvorenie väčšieho množstva príkladov pri finančných veciach,
  - vytvorenie kratších formulácií viet a pod.